

RESERAPPORT

RECIDA - NÄTVERK för gröna bibliotek,
SPANIEN, 6-17 NOVEMBER 2023

NÄTVERK

- för hållbara bibliotek

Anna Carlsdotter

anna@fairdesign.se

anna.carlsdotter@ub.lu.se

INLEDNING

Ett stort tack riktas till Svensk Biblioteksforening¹ för det generösa resestipendiet som möjliggjorde denna minnesvärda studieresa. Ett särskilt erkännande går till Rosario Toril Merano, RECIDAS nätverkskoordinator och mina kontaktpersoner vid de universitetsbibliotek jag besökte. Deras varma välkomnande och spännande samtal har gett mig en ovärderlig inspiration och energi.

Ett lika stort tack går till Universitetsbiblioteket vid Lunds universitet², som medvetet förstod resans syfte och insåg dess värde för organisationen. Utan deras stöd hade resan blivit svår att genomföra. Det stödet är jag mycket tacksam för.

Slutligen, men inte minst, riktas ett varmt tack till alla mina kollegor som ställde upp och tackte upp för mig under min frånvaro.

Studieresan ägde rum mellan den 6:e och 17:e november 2023 och har varit en fantastisk erfarenhet för mig. Jag vill också understryka att studiebesök många gånger kan ersättas med digitala, vilket är att föredra då det är mer hållbart men fysiska studiebesök kan ibland vara oumbärliga för en fördjupad inläring. Resan till Spanien var medveten och inom landet utfördes alla resor med buss, tåg eller promenad, fast ibland fick jag faktiskt springa.

/Anna Carlsdotter

JAG SOM ÅKTE

Anna Carlsdotter, Bibliotekarie

Arbetar på avdelningen för Publik Verksamhet vid Lunds universitetsbibliotek och arbetar aktivt för hållbara bibliotek både inom det egna biblioteket och inom Lunds universitets övriga bibliotek.

Läs mer:
[Anna Carlsdotter - Profil LU](#)
www.ub.lu.se

LUNDS UNIVERSITET

¹ Svensk Biblioteksforening - <https://www.biblioteksforeningen.se>

² Universitetsbiblioteket i Lund - <https://www.ub.lu.se>

BAKGRUND

År 2021 fångade ett spanskt biblioteksnätverk mitt intresse när deras arbete uppmärksammades vid The IFLA Green Library Award inom kategorin *Green Library Project*³. Detta väckte min nyfikenhet, särskilt som jag engagerar mig i hållbarhetsfrågor inom biblioteken vid Lunds universitet. När jag sökte runt insåg jag att trots min medvetenhet om flera internationella "gröna" biblioteksnätverk insåg jag att det saknades ett nationellt nätverk i Sverige inom detta område.

Målet med studieresan var att få inblick i hur ett nationellt nätverk fungerar, samarbetar, organiseras och hur de praktiskt arbetar för att skapa förändring. I denna reserapport strävar jag efter att erbjuda en inblick i det spanska biblioteksnätverket RECIDA⁴, ett projekt som utvecklades av Ministeriet för miljö-, landsbygdsfrågor och havsfrågor, CENEAM⁵. Nedan följer en beskrivning av CENEAMs verksamhet och RECIDA-projektet för att därefter kort beskriva studiebesöken vid några universitetsbibliotek i Spanien.

CENEAM - Centro Nacional de Educación Ambiental

CENEAM (Ministeriet för miljö, landsbygdsfrågor och havsfrågor) är ett referenscentrum inom miljöutbildning som sedan 1987 har ägnat sig åt att främja medborgarnas ansvar gentemot miljön. Det har etablerats som ett betydande resurscentrum för utbildning och stöd till olika grupper, både offentliga och privata, som utvecklar miljöutbildningsprogram och -aktiviteter. Centrets arbete fokuserar på att samla och sprida specialiserad information om miljöutbildning, utveckla program för medvetenhet, skapa utbildningsmaterial och arrangera utställningar. Dessutom organiserar och stödjer de seminarier samt andra forum för reflektion och debatt om utveckling och genomförande av miljöutbildningsåtgärder. Under ett av deras möten 2004 föddes en idé för ett nytt projekt som fick namnet, RECIDA.

RECIDA – Red de Centros de Información y Documentación Ambiental

RECIDA (Nätverk av miljöinformations- och dokumentationscentrum) är ett omfattande nätverk som innefattar bibliotek och miljödokumentationscentrum som är kopplade till skyddade naturområden eller forskningsinstitut med specialisering inom områden som miljö, hållbar utveckling, ekologi och skydd av naturresurser. Det utgör ett nationellt nätverk av bibliotek som, under de senaste 20 åren, aktivt har engagerat sig i hållbarhetsfrågor och

³ *Green library Project* - <https://www.ifla.org/ensulib-announces-6th-ifla-green-library-award-2021-shortlist-green-library-project-recida-the-spanish-network-of-green-libraries-working-for-sustainability/>

⁴ RECIDA - Red de Centros de Información y Documentación Ambiental, <https://recida.net>

⁵ CENEAM – <https://www.miteco.gob.es/es/ceneam.html>

CENEAM – Utbildningsprogram, <https://www.miteco.gob.es/es/ceneam/quienes-somos.html>

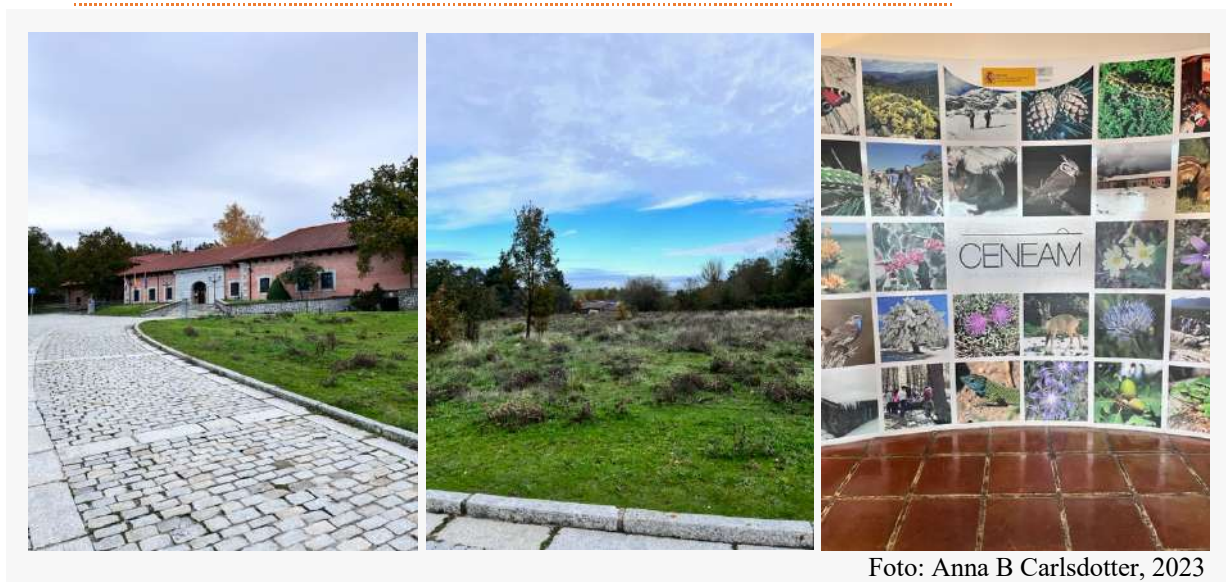
utvecklat en expertis på området. Nätverket har idag över 155 institutionella medlemmar från 15 olika autonoma regioner i Spanien. Dess huvudmål är att främja samarbete bland medlemmarna för att genomföra projekt och uppmuntra utbyte av information och erfarenheter inom områden som hållbar utveckling och miljömedvetenhet. För att nå sitt mål skapar de gemensamma plattformar, evenemang och aktiviteter som främjar en ökad förståelse för och engagemang i hållbarhetsfrågor.

Som jag tidigare nämnt fick RECIDA uppmärksamhet år 2021 när deras arbete erkändes under The IFLA Green Library Award, där de listades i kategorin "Green Library Project".

STUDIEBESÖK

CENEAM/RECIDA

- *There's so much to do! – Rosario Toril Merano, 2024*

Ett par timmars tågresor från Madrid ligger Valsain (Segovia) och en biltur ut på landsbygden med skogen som granne, hittar vi projektgruppen RECIDA:s lokaler. I den stora byggnaden har CENEAM sitt högkvarter och där erbjuds både boende för besökande forskare, föreläsningssal, konferenser och bibliotek.

Min kontaktperson, Rosario Toril Merano, var med från början när de första diskussionerna om att starta projektet RECIDA tog plats på CENEAM. Hon har sedan dag ett arbetat med projektet där hon är väldigt engagerad. Vi hade ont om tid under vår sammankomst men hann med både intervju och rundvandringen i deras lokaler och det blev tydligt hur allt i deras verksamhet genomsyras av hållbarhetsperspektivet. Från genomtänkt sopsortering, utställningar, aktiviteter, utbildningar, kommunikation och ett bibliotek enbart dedikerat till material kring hållbarhet. Ett bibliotek som också är öppet för kommunens alla invånare.

RECIDAS uppdrag:

- Att stödja institutioner världen över, som arbetar för ”Gröna” bibliotek
- Att utbilda experter i hantering av miljöinformation och dokumentation.
- Att tillhandahålla verktyg inom nätverket, sprida aktiviteter och projekt.
- Att underlätta samarbete, utbildning och samordning mellan miljöbibliotek och andra liknande nätverk.

Projektgruppen

Rosario Toril Merano har sedan projektets start arbetat engagerat och innehar rollen som nätverkskoordinator. Hon är den person som personligen kontaktar alla nya medlemmar eller möjliga medlemmar. Det framkom under studieresans arbete att hon personligen spelar en mycket viktig roll i nätverkets utveckling men det är totalt sex personer som arbetar med projektet. Det var svårt att få uppgifter angående den tid de lägger ner på projektet, men det betonades att det personliga engagemanget är en av de mest avgörande faktorerna. Projektgruppens medlemmar är alla anställda av CENEAM och projektet är bara en del av deras arbetsuppgifter. Det finns dock ett par personer till som innehar viktiga roller, de är några bibliotekarier i nätverket som har utvecklat ett nära samarbete med projektgruppen.

Aktiviteter

RECIDA erbjuder sina medlemmar utbildning, information, ger stöd och underlättar för medlemmar att söka samarbete med andra medlemmar men övergripande agera för att genomföra åtgärder som bidrar till att öka miljömedvetenheten bland medborgarna. Varje år arrangeras det också en konferens med plats för 40 medlemmar, antalet har varit konstant från starten men vilka bibliotek som är representerade varierar. Konferensen olika delar planeras av projektgruppen utifrån ett aktuellt tema som varierar från år till år. Under konferensen erbjuds aktuella föreläsningar och workshops för att utbilda och sprida information vidare. På senare år har de globala hållbarhetsmålen (Sustainable Development Goals, SDG)⁶ fått en tydlig roll i deras arbete genom att bredda hållbarhetsperspektivet för deras aktiviteter.

RECIDAS målgrupp uppfattar jag främst vara folkbibliotek men universitetsbibliotek, miljödokumentcenters och andra aktörer har också roller även om de inte är lika tydliga.

Ekonomi

RECIDAS ekonomi ligger under CENEAM och det kostar inget att vara medlem i nätverket. På senare år har det startats en förening som bygger på medlemsavgifter där enskilda individer betalar 25 euro/år och institutionella medlemmar 100 euro/år. Tanken med det är att alla medlemmar ska kunna ansöka om pengar för projekt eller annat utvecklande.

Under många år hölls konferensen i den byggnad som jag besökte. På senare år har konferensen ägt rum i olika städer där medlemmar tagit ett större ansvar för genomförandet och aktuell kommun bidragit ekonomiskt. Rosario ser detta som ett sätt att öka engagemanget, synliggöra nätverket och skapa möjligheter för fler ekonomiska satsningar.

---

⁶ AGENDA 2030, SDG - <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/> 2015 tog FN fram 17 globala mål och 169 delmål för Hållbar utveckling och finns beskrivna i dokumentet Agenda 2030. Det är ingen lag utan ett dokument som frivilligt skrivits på, ansvaret ligger på landets regering.

Kommunikation inom och utom nätverket

De har en gemensam distributionslista för kommunikation där de delar aktuell och viktig information. Det finns dessutom en aktiv Whats Up-grupp med ett mindre antal deltagare och som jag förstår det används den främst för att be om hjälp med att lokalisera och dela material, exempelvis artiklar och referenser. Gruppens hemsida fyller också en mycket viktig funktion för att sprida information både inom och utom nätverket. De är dessutom aktiva på sociala medier som Twitter, Facebook och Instagram. Redan innan vår intervju avslutats, hade de delat information från mitt besök på face book. (se bild nedan).

Synlighet

Rosarios utstrålar energi och optimism när hon inför framtiden önskar att nätverket ska bli mer synlig för att bredda nätverket geografiskt. Hon anser att det är viktigt att sprida kunskap, bland annat genom att visa upp deras arbete och därför uppmuntrar hon medlemmar och kolleger att skriva artiklar. Gärna på engelska, med tanke på spridningens globala karaktär. Hon är medveten om att det finns ett behov av att översätta deras material för att få större genomslag men berättar samtidigt att de redan har flera internationella samarbeten och fler på ingång. Medlemmarna utökas för varje år och nu har de även medlemmar utanför Spanien, i Portugal och Latinamerika.

Uno de los principales objetivos de RECIDA es buscar alianzas y crear sinergias con otras instituciones, colectivos, comunidades y, ¿cómo no!, con otros profesionales de la documentación.

Esta mañana Anna Carlsdotter, bibliotecar... [Visa mer](#)

Socala medier - Face book inlägg 2023-11-08

Biblioteket, Ceneam

Foto: Anna Carlsdotter, 2023

Utställning, Ceneam

Foto: Miguel del Portillo, 2018

UNIVERSITETSBIBLIOTEK

Fyra universitetsbibliotek besöktes med målet att ta reda på vad de hade för roll i nätverket.

UNIVERSITAT DE BARCELONA, CRAI Biblioteca de Dret ⁷

- - Ask Rosario, she is the key factor!

Vid fakultetsbiblioteket för Juridik träffade jag bibliotekarien Montse Tafalla. För ca 10 år sedan blev hon kontaktad av Rosario Toril Morena med frågan om hon kunde delta som föreläsare vid deras årliga konferens. Därefter har hon ett nära samarbete med RECIDA och har varje år varit med (online under pandemin) och bidragit med något aktuellt ämne vid deras årliga konferens. Hon var också med att starta föreningen som bygger på medlemsavgifter som beskrevs tidigare. Dagen till ära visade hon mig deras FN bibliotekets depåbibliotek som överfördes till Barcelonas universitet i april 1963. Det är därmed det första FN-biblioteket vid ett spanskt universitet. Det var inrymt i den juridiska fakulteten, där det fortfarande finns idag. Sedan januari 2010 är det en del av universitetets bibliotek för juridik som hanterar, underhåller och synliggör det materialet. Montse lyfte även detta som en del av samarbetet med RECIDA.

Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

UNIVERSITAT DE BARCELONA,
CRAI Biblioteca de Dret
University of Barcelona, Law Library

Vill du veta mer, läs här:
<https://crai.ub.edu/en/about-crai/libraries/law>

---

⁷ UNIVERSITAT DE BARCELONA, CRAI Biblioteca de Dret, <https://crai.ub.edu/en/about-crai/libraries/law>

- *It's mainly for the public library*

Paloma Sanchez Melero var den enda person som jag intervjuade vars kontakt inte blev förmedlad genom RECIDA. Paloma kände jag sedan hon deltagit vid en Erasmus Staff week vid Lunds universitet 2022 som jag var med och organiserade för Universitetsbiblioteket. Hon hade dessutom ett specifikt intresse för hållbarhet och av den anledningen ville jag höra om hennes kunskap om bibliotekssamarbeten med RECIDA nätverket.

Paloma arbetar på ett av de minsta biblioteken på ett av det största universitetet i Madrid. Hon kände till nätverket RECIDA och menade att det nog inte var för universitetsbiblioteket i första hand utan att det snarare riktar in sig på folkbibliotek, vilket bekräftades tydligt längst resans väg. Hon är inte involverad i nätverket och känner inte heller någon inom hennes universitet som är det. Av den anledningen var inte nätverket synlig och tydligt i de olika lokaler som jag besökte vid detta universitet. Däremot är universitetet listat på RECIDAS sidor som en samarbetspartner vilket innebär att någon inom universitetet bedriver någon form av samarbeten med nätverket.

UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID, Facultad de Farmacia
University of Complutense, Madrid, Pharmacy library

Vill du veta mer, läs här:
<https://biblioteca.ucm.es/far>

Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

⁸ UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID, Facultad de Farmacia, Biblioteca <https://biblioteca.ucm.es/far>

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MADRID, Biblioteca Ciencias ⁹

Naturvetenskapliga bibliotekets samarbete med nätverket är främst att de är depåbibliotek för FN samlingar och fram till för några år sedan deltog den personen som ansvarade för den samlingen vid RECIDAS årliga konferens. Idag är det ingen som specifikt ansvarar för samlingen eller är aktiv i nätverket. Vid rundvandringen tog min kontaktperson (María Rodríguez Segura) mig på rundvandring till ett av de andra biblioteken på campus, som den veckan hade en hållbarhetsaktivitet. Ett "bytarbord" och det fungerade genom att du lämnade in en sak och fick en biljett som användes för att få ett annat objekt på bordet. Du kunde välja att byta till dig objekt själv eller ge bort din biljett. En kul idé som resulterade i ett bord fylld av många fina saker. Det som fanns kvar vid veckans slut lämnades till välgörenhet. Hållbarhetsperspektivet var för övrigt inte direkt närvarande i den publika miljön men de visade universitetets websida som synliggjorde universitetets hållning och aktiviteter men inte specifikt bibliotekets hållbarhetsarbete.

"Bytarbordet" och den biljett som min kontaktperson (längst till höger) gav mig. Jag valde ett fint halsband från bordet.

Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

Autónoma Universitetet i Madrid, Naturvetenskapliga biblioteket
Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MADRID, Biblioteca Ciencias

*Autónoma Universitetet, Madrid -
Naturvetenskapliga biblioteket*

Vill du veta mer, läs här:

<https://www.uam.es/uam/en/vida-universitaria/bibliotecas/biblioteca-ciencias>

⁹ UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MADRID, Biblioteca Ciencias, <https://www.uam.es/uam/en/vida-universitaria/bibliotecas/biblioteca-ciencias/formulario-prestamo-matematicas>

- *Rosario is the engine!*

Jag mötte upp med min kontaktperson Ana Mira Vidal och några av hennes engagerade kollegor. Universitet i Valencia har en gemensam biblioteksservice som tillsammans arbetar aktivt med hållbarhet. Sammanlagt arbetar 14 personer med att synliggöra hållbarhetsperspektivet i biblioteken. De blev hållbarhetscertifierade för ett par år sedan och när dessutom en ny ledning tillträdde för ett år sedan fick de support som möjliggjorde mer aktivitet. De sa: - *Hållbarhetsarbetet tar tid men det är prioriterat hos oss*. De visade sin hemsida och hur de aktivt arbetade för hållbarhet på olika sätt tillsammans med de andra biblioteken inom universitetet.¹¹

Deras samarbete med RECIDA är främst att de är depåbibliotek för FN och att den personen som ansvarar för den avdelningen tidigare brukade delta vid deras årliga konferens, men inte längre. Däremot hade de insyn i RECIDAS arbete och menade att Rosario var motorn för projektets överlevnad och utveckling.

UNIVERSITAT DE VALENCIA, Biblioteca del Jardí Botànic "José Pizcueta"

Valencia Universitet, Botaniska trädgårdens
Biblioteket "José Pizcueta"

Vill du veta mer, läs här:

http://www.jardibotanic.org/?apid=biblioteca_jose_pizcueta&idioma=spa

Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

¹⁰ UNIVERSITAT DE VALENCIA, Biblioteca del Jardí Botànic "José Pizcueta",
http://www.jardibotanic.org/?apid=biblioteca_jose_pizcueta&idioma=spa

¹¹ UNIVERSITAT DE VALENCIA, Bibliotekens hemsida: <https://www.uv.es/uvweb/libraries-documentation-service/en/sbd/solidarity-sustainability/introduccio-als-ods-1286324884442.html>

OBSERVATIONER I GRANADA

Ett av de inplanerade besöken som skulle tagit plats i Granada blev tyvärr inte av men jag passade på att besöka ett folkbibliotek och ett universitetsbibliotek på egen hand med tanken att observerat hur hållbarhetsperspektivet var synligt i den publika miljön. Det blev en främst en spännande promenad genom Granadas gator men också två korta biblioteksbesök där jag smög in med hållbarhetsglasögonen på.

Observation 1

Biblioteca Provincial de Granada ¹²

Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

Folkbibliotek med den fysiska boken i fokus där de även erbjöd eftertraktade studieplatser. Min uppfattning var att det inte var universitetsstudenter utan yngre personer. Biblioteket gav ingen information som på något sätt indikerade att de arbetade för hållbarhet förutom att i deras avdelning för barn hade en poster uppsatt med RECIDA som avsändare. Jag fick inte ta några bilder alls i biblioteket och personalen kunde inte engelska. Jag kunde tyvärr inte tillräckligt bra spanska.

Observation 2

Universidad De Granada,
Biblioteca Universitaria de Granada
Archives - Canal UGR ¹³

Mindre universitetsbibliotek med sopstation anslutning till biblioteket och skärmar uppsatta med information om hållbarhet, tror jag. Såg inget material med RECIDA som avsändare.

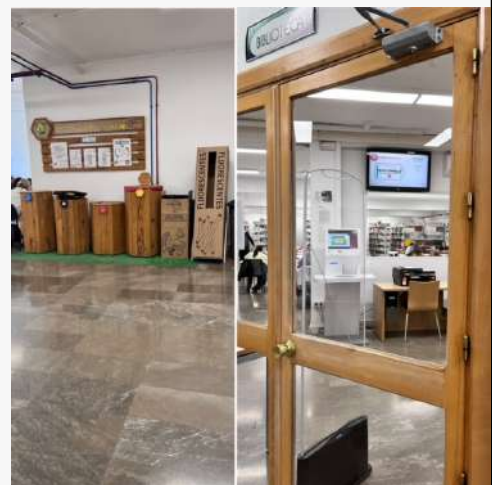

Foto: Anna B Carlsdotter, 2023

¹²Biblioteca Provincial de Granada
<https://www.bibliotecasdeandalucia.es/web/biblioteca-del-estado-publica-provincial-de-granada>

¹³ Biblioteca Universitaria de Granada Archives - Canal UGR
<https://canal.ugr.es/tag/biblioteca-universitaria-de-granada/>

Sammanfattning

NÄTVERK & NÄTVERKANDE

RECIDA är ett av många nätverk med bibliotek som alla arbetar med hållbarhetsfrågor och som effektivt spridit kunskap, skapat samarbetat med olika hållbarhetsprojekt, utbildat personal, delat information och kunskap inom nätverket med fokus främst på folkbibliotek men i samarbete med en del universitetsbibliotek. Det innebär att de idag har stora kunskapsbanker i många bibliotek i Spanien som idag arbetar aktivt med att förbättra, utveckla och implementera för det framtida hållbara biblioteket.

Det finns många andra nätverk och organisationer som arbetar för att uppmuntra universitet och bibliotek att arbeta för hållbarhet. Exempelvis: Una Europa¹⁴, Libraries 4 future¹⁵, ENSULIB¹⁶ för att nämna några.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKENS ROLL I NÄTVERKET

Mina besök och intervjuer på de spanska universiteten visar att universitetsbiblioteken inte är nätverkets huvudsakliga målgrupp utan deras roll snarare är att bistå nätverket med information genom att delta som föreläsare vid deras konferens, hjälpa till med att leta upp material/artiklar samt vara depåbibliotek för delar av FNs material som de hanterar och synliggör. Däremot lyfte samtliga bibliotekarier, som hade kunskap och samarbeten med RECIDA, deras betydelse för folkbiblioteken. Där finns deras kraft när det gäller att erbjuda aktiviteter, utbildning och förändring för en mer hållbar värld. Folkbiblioteken var dock inte mitt fokus på studieresan utan jag besökte enbart universitetsbibliotek och jag tror att man skulle få mer praktiska exempel med sig om man besökt folkbibliotek. Den spännande resan finns kvar att göra för någon annan.

---

¹⁴ Una Europa - <https://www.una-europa.eu>

¹⁵ Libraries 4 Future - <https://libraries4future.org/en/>

¹⁶ ENSULIB, Environment, Sustainability and Libraries Section. <https://www.ifla.org/units/environment-sustainability-and-libraries/>

SKAPA NATIONELLT NÄTVERK

Det har tidigare funnits ett nationellt nätverk inom Svensk biblioteksförening med fokus på Agenda 2030¹⁷, men det lades ner på grund av tidsbrist. Men jag tror att det finns många fördelar med att ha ett nationellt nätverk där vi kan dela kunskap, erfarenheter och tips som kan appliceras i våra bibliotek. Kanske är det bättre läge nu? Kanske kan handen även sträckas ut till nätverk i Europa och övriga världen för att tillsammans fortsätta den omställning som krävs framöver. Här finns information för att skapa expertnätverk genom Svensk biblioteksförening: <https://www.biblioteksforeningen.se/expertnatverk/>

Anna Carlsdotter
Bibliotekarie

---

¹⁷ Agenda 2030 - <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

BILAGA

Bilaga 1 - KARTA över studieresans väg runt i Spanien med buss och tåg.

